

Govor visokog predstavnika/specijalnog predstavnika EU Christiana Schwarz-Schillinga na okruglom stolu u organizaciji njemačke Fondacije Konrad Adenauer

**Uloga Evropske unije u Bosni i
Hercegovini i transformacija Ureda
visokog predstavnika (OHR) u Specijalnog
izaslanika Evropske unije (EUSR)**

**Situacija nakon izbora u Bosni i Hercegovini: stanje sa
reformama (policija, vojska etc.)**

Želim da se zahvalim Fondaciji Konrad Adenauer koja me je pozvala da danas izlažem na temu uloge Evropske unije u Bosni i Hercegovini i da govorim o budućnosti zemlje.

Kao posljednji Visoki predstavnik, međutim, vidim se pred zadatkom da u mandatu koji najkraće traje, moram da završim ogromne nedovršene zadatke koje ova zemlja još ima pred sobom, kako bi na svom putu ka Evropi imala realne šanse.

Zadaci: reforma policije, završetak reforme javnih RTV servisa i bolja suradnja sa Tribunalom za ratne zločine Ujedinjenih nacija u Den Haagu (ICTY), sve su to uvjeti za potpisivanje

ugovora o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom unijom.

Tome još treba dodati i ustavnu reformu, kako bi se Daytonski ugovor – napravljen u cilju završetka rata – razvio u moderan evropski ustav sa efikasnim mehanizmima za donošenje odluka, jasnim podjelama nadležnosti između države i nižih nivoa vlasti, te kako bi se razvila sigurna zaštita ljudskih prava.

Tokom izborne kampanje prošle godine je, istina, bilo nacionalističke retorike, ali su izbori ipak održani u stabilnom i sigurnom okruženju. Formiranje vlasti je, na žalost – kako se moglo i predvidjeti – trajalo više mjeseci, ali ono će se efektivno završiti i vlade će se formirati do kraja februara.

Ipak, u mnogim se oblastima može prepoznati napredak: *ekonomija*: ekonomija u BiH spada u ekonomije jugoistočne Evrope koje se najbrže razvijaju, nema inflacije, stabilna valuta, stabilan bankarski sistem i efikasan sistem oporezivanja. Osim toga, BiH je uspješno potpisala ugovor o slobodnoj trgovini "CEFTA". Tako je stvorena osnova za veće investicije i regionalnu ekonomsku integraciju u jugoistočnoj Evropi.

BiH je primljena i u program NATO-a Partnerstvo za mir i sada može nastaviti raditi na ispunjavanju standarda NATO-a. To je znak priznanja za težak i uspješan posao koji je urađen u oblasti sigurnosti i reforme odbrane.

Osim toga, izgrađene su i jake *državne institucije*: DGS (obezbjedenje granica), SIPA (unutrašnja sigurnost), HJPC (sudstvo), Sud Bosne i Hercegovine (organizirani kriminal), Ministarstvo odbrane BiH (sigurnost), tajna služba BiH itd.

Istina, prvi pokušaj da se 10 godina poslije Daytonu izvrši ustavna reforma je propao nakon dugotrajnih pregovora. Poslije parlamentarne diskusije u trajanju od samo nekoliko sedmica na kraju su nedostajala samo dva glasa da se dobije dvotrećinska većina. To je bolno, ali je to u demokratiji svakako uobičajen

proces. Ovaj se proces mora nastaviti.

Uloga EU u Bosni

- Angažman EU u BiH je ogroman. Kako bi se BiH pomoglo na putu ka Evropi, primjenjuju se svi raspoloživi mehanizmi različitih stubova na kojim počiva sistem EU:
- EUFOR, najveća vojna misija EU, obezbjeđuje mir.
- EUPM, prvi angažman osoblja iz civilnih institucija za krizni menadžment u kontekstu Evropske sigurnosne i odbrambene politike (ESVP) pomaže bosanskohercegovačkim policijskim snagama kod uvođenja evropskih standarda.
- EUMM radi analize i daje informacije, održava stalni kontakt sa lokalnim političkim strukturama.
- Komisija EU pomaže rekonstrukciju zemlje, demokratsku transformaciju i pregovara sa BiH o sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju.
- EUSR, ima mandat da koordinira poslove međunarodne zajednice i da procesu reformi pruži političku podršku.
- Šanse da se u proljeće potpiše sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa EU i dalje zavise od ispunjenja kriterija: reforma policije, reforma javnih RTV servisa, suradnja sa Međunarodnim sudom za zločine počinjene na tlu bivše Jugoslavije.

Tranzicija instituta Visokog predstavnika u institut Specijalnog izaslanika Evropske unije

- Odluku da se počne sa zatvaranjem Ureda visokog predstavnika (OHR) je u junu 2006. godine donio PIC Steering Board. Nema direktne veze između provođenja pojedinih reformi i postojanja OHR-a. Pripreme za zatvaranje ureda krajem juna 2007. godine su već počele. Konačna odluka koja će se donijeti krajem februara 2007. godine će zavisi od funkcionalnosti državnih

institucija i sigurnosti u BiH i regiji. Krajnje brižljivo i odgovorno se mora napraviti analiza i procjena, da li je taj trenutak pravilno odabran, s obzirom na trenutnu unutrašnjopolitičku i regionalnu sigurnost.

Prioriteti za novi ured Specijalnog izaslanika Evropske unije

- Ukoliko uskoro dođe do zatvaranja OHR-a, novi ured EUSR će svesrdno podržavati lokalne institucije na putu ka Evropi. Osim toga, zadatak će mu biti da koordinira misije EU u BiH. EUSR će zastupati Generalnog sekretara i Visokog predstavnika EU, te Zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku EU u Bosni i biće najviši politički predstavnik EU u zemlji. Kad je u pitanju Specijalni izaslanik EU, sigurno je da neće zadržati bonske ovlasti.

Reforma ustava

- Ustavna reforma u Bosni i Hercegovini za mene kao EUSR je jedan od ključnih dijelova mog mandata, kao što su u svom izvještaju Ministarskom vijeću napisali Visoki komesar Solana i Komesar Rehn.
- Pa i ako ovo nije formalan uvjet za proces pridruživanja EU, ipak je jasno da BiH dugoročno gledano može imati budućnost u Evropi samo sa ustavom koji odgovara evropskim standardima, koji su već utvrđeni i neće se prilagođavati bosanskoj realnosti.
- Na ovoj bi osnovi trebala da počne jedna druga, šira faza reformi, u kojoj se moraju prevazići postojeći mehanizmi veta i blokada.
- Sada, nakon izbora, stranke se bore oko toga, da li će se paket reformi o kojem se diskutovalo u aprilu ponovno staviti na glasanje. Stranke koje ga podržavaju su,

matematički, postigle dvotrećinsku većinu u parlamentu. Ovaj pokušaj, koji bi se trebao poduzeti brzo i ozbiljno, trebao bi postati ozbiljan korak u pravcu sveobuhvatne reforme.

- U svojstvu EUSR sam od EU dobio snažan mandat kako bih u tijesnoj koordinaciji sa Sjedinjenim Američkim Državama počeo ovaj proces reformi.

Nacionalističke tendencije u Republici Srpskoj, konačan status Kosova

- Izborna kampanja i nacionalistička retorika su bile zabrinjavajuće.
- Ustavnopravna situacija je jasna. RS je entitet u državi Bosni i Hercegovini i nema pravo na provođenje referenduma o nezavisnosti. Istovremeno je važno naglasiti da je RS čvrst sastavni dio ustavne stvarnosti u BiH. Na situaciju u Bosni neće uticati ni razvoj situacije na Kosovu, ni bilo gdje drugo.
- To je prihvatio i Beograd.

Historijski izazovi i zaključci

- Veoma su složeni izazovi pred kojim se nalazi Bosna i Hercegovina kao postkonfliktno i tranzicijsko društvo su.
- Evropa, doduše, mora da i sama preuzme odgovornost i obaveze u regiji Zapadnog Balkana.
- Bosni i Hercegovini će se isto kao i drugim susjednim zemljama pružiti ove perspektive za budućnost, čim završi reformske procese koje treba da poduzme u tu svrhu. Moj zadatak je da ovoj zemlji u tome pomognem i da dešavanja usmjeravam ka ostvarenju ovog velikog cilja.
- Dok se postiže čitav niz uspjeha, odnosno, veliki napredak poput stvaranja jakih i efikasnih državnih

institucija i stabilnih, demokratskih uslova, rizik i dalje predstavljaju međuetnička napetost koja i dalje postoji, razvoj situacije u regiji (Kosovo) i ekonomska stagnacija.

- Perspektiva za prijem u EU i angažman EU su faktori koji utiču na to da se BiH motiviše za bolne reforme, to su i faktori koji mogu da ponude korekciju u slučaju da se stvari razvijaju u pogrešnom pravcu.
- Politička integracija EU je ujedno i jedini model pomoću kojeg će se države na Balkanu regionalno trajno zbližiti.
- Na kraju bih naglasio da Bosna i Hercegovina može Evropskoj uniji da ponudi mnogo ljudskog i ekonomskog potencijala.
- Obje strane, i Evropska unija i Bosna i Hercegovina će iz procesa integracije izaći kao dobitnici.